

§ 13**Svar på remiss om revidering av riktlinjer för
handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg, KS
2020/1362**

BRO 2020/473

Beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning av ärendet

Äldreförvaltningen har utarbetat ett förslag till revidering av Riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg. Nuvarande riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg är beslutade av kommunfullmäktige den 11 december 2017. Riktlinjerna har genomgått redaktionella ändringar och en språklig granskning. Riktlinjerna har en ny disposition för att göra dokumentet mer användarvänligt, samt nya avsnitt. Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget om reviderade riktlinjer. På några punkter ser förvaltningen behov av ytterligare förtydligande och kompletteringar. Riktlinjerna är ett stöd för de biståndshandläggare som fattar myndighetsbeslut inom socialtjänstens äldreomsorg till personer som är 65 år och äldre och som kan vara i behov av bistånd enligt socialtjänstlagen (2001:453) (SoL) eller lagen (1993:387) om stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS). Riktlinjerna ska ge vägledning för biståndshandläggarna samt säkerställa en stadsgemensam rättssäkerhet och likabehandling. Riktlinjerna tar i första hand upp den del av handlägningsprocessen som är specifik inom Stockholms stads äldreomsorg och innebär inte någon inskränkning av den enskildes möjligheter att få sin ansökan individuellt prövad.

Beslutsgång

Ordföranden konstaterade att nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag till beslut.

Särskilt uttalande

Lillemor Samuelsson (V) lämnade ett särskilt uttalande:

"Stadens riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg är utformade för att utgöra ett stöd för biståndshandläggare som fattar myndighetsbeslut inom socialtjänsten äldreomsorg enligt Socialtjänstlagen (SoL 2001:453). Värdegrunden för Socialtjänstens omsorg formuleras i SoL 5 kapitlet 4 §, "Socialtjänstens omsorg om äldre ska inriktas på att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande".

Begreppet ”Värdighet” används i lagen i betydelsen att en person även vid hög ålder har rätt att leva sitt liv utifrån sin identitet och personlighet och innebär att hon eller han bör få stöd i att behålla sina intressen och vanor, men även i vissa fall att bryta ett mönster av vanor. ”Välbefinnande” däremot tar sikte på den subjektivt upplevda känslan av välbefinnande och upplevelsen av den egna livssituationen. I SoL 4 kap. 1 § behandlas den enskildes rätt till bistånd för sin försörjning och för sin livsföring i övrigt ”den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå”. Enligt staden riktlinjer innebär ”skälig levnadsnivå” en nivåbestämning och ger uttryck för vilken form av insats, vård och stödformer som kan komma i fråga och kan innebära olika saker för olika individer vid olika tidpunkter och förhållanden. Den enskildes individuella behov är avgörande för rätten till en insats”. Vi instämmer i att en reglerad värdegrund i arbetet med äldre personer kan bidra till insikt och respekt för självbestämmande, integritet, trygghet och värdighet och ska tillämpas på ett sätt som bidrar till livskvalitet för äldre. I SoL bidrar lagtextens formulering ”skälig levnadsnivå” genom koppling till bistånd för såväl försörjning som levnadsnivån till tolkningssvårigheter angående vilka insatser som enskilda personer kan behöva för att nå upp till ”skälig” levnadsnivå för sin livsföring.

I 5 kap. 5 § SoL brukas ordet ”god” beträffande bostäder ”Socialnämnden ska verka för att äldre människor får goda bostäder och ska därutöver ge dem som behöver det stöd och hjälp i hemmet och annan lättåtkomlig service.” Vi anser att genom svårigheter att förhålla sig till begreppet ”skälig” kan den enskildes rättighet till biståndet som regleras genom ”skälig levnadsnivå” leda till konflikt med rättigheter enligt värdegrunden som dock måste vara grundläggande för beslut och för medarbetare i arbetet i äldreomsorgen. I stadens kvalitets-uppföljande arbete måste den enskildes rättigheter och krav enligt lagtexten följas upp. Vi ser positivt på att bland annat det förebyggande arbetet har fått större plats i de nya riktlinjerna för biståndshandläggare. Dessvärre visar verkligheten att det inte tillräckligt ofta är den äldres behov och välbefinnande som styr handläggningen, utan budget. Detta leder följaktligen till risken för olika bedömning i olika stadsdelar. I Novus och fackförbundet akademikerförbundet SSR:s personalundersökning av arbetssituationen för biståndshandläggare från 2020 anser var sjätte att det är budget som helt styr bedömningen av bistånd och nästan hälften har varit med om påtryckningar från ledare i syfte att få dem att ändra bedömningen till en mindre generös. Dessutom är det kopplat till den höga arbetsbelastningen; de handläggare som rapporterar en för hög arbetsbelastning anser i högre grad än andra att det är budget som styr. Vi är långtifrån nöjda med dessa siffror och anser att det är ett av alla symptom på hur lågt prioriterad äldreomsorgen är jämfört med andra politikområden.

Det är positivt att skäl som oro, ensamhet och otrygghet ska beaktas i högre utsträckning i biståndsbedömningen och att äldre inte ska behöva bo kvar i en otrygg miljö mot sin vilja. Rapporten "En beskrivning av äldreomsorgstagarna och omsorgens omfattning i Stockholms stad 2019" (Stockholm SNAC 2019) visar dock att betydelsen av hög ålder, att bo ensam och besvär av oro/otrygghet gav förhållandevis liten sannolikhet att för att få ett beslut om vård- och omsorgsboende. Istället visar rapporten en tydlig utveckling mot att fler bor kvar i hemmet med utökade hemtjänsttimmar. Rapporten ger inte svar på om de äldre som beskrivs med hög ålder, ensamboende och besvär av oro/otrygghet blir hjälpta med boendeanpassning.

Vi välkomnar att riktlinjerna kompletteras med välfärdsteknik som beviljas som bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL och att det av genomförandeplanen ska framgå hur tekniken ska användas. Gällande mat och måltider anser vi att med de risker för undernäring som ökar med ökande ålder och minskande ork att planera, tillreda och inta regelbundna näringsrika måltider bör observerad undernäring vara en faktor som vägs in vid bedömningen till särskilt boende, såväl till servicehus som till vård- och omsorgsboende och att hemtjänsten generellt beviljas tillräcklig tid för assistans vid måltidsberedning. Vi anser även att under rubriken "Hemvårdsbidrag", bör förtydligande göras på vilket sätt hemvårdsbidrag skiljer sig från anhörigstöd."

Handlingar i ärendet

- 356849 (Godkänd - R 1) Revidering av riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg
- 356648 Yttrande från pensionärsrådet
- 356647 Riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg(349459) (0)_TMP

Signerat av

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
JOHAN,ANDREASSON	2020-12-18
LILLEMOR,SAMUELSSON	2020-12-18